

EITBko zuzendaritza

EITBren zuzendaritzarako proposamena egina dute Eusko Jaurlaritzako alderdiek. Andoni Ortuzar da haien zuzendarigaia, orain arte Jaurlaritzako kanpo harremanetako atalean lanean jardun duena. Euskalgintzako zenbait sektorek gogor kritikatu dute proposamen hau Ortuzar ez delako euskalduna. Bere aldekoek diote euskara ulertzen duela, eta hortaz ezin dela esan euskalduna ez denik. Izendatzekotan, euskaraz ikasteko ahaleginean ere jarriko dela ziurtatu dute Ortuzarren fabore ari direnek.

EITBk izan ditu lehen ere euskaraz moldatzen ez ziren zuzendariak, baina behintzat azkenengo izan duena, Iñaki Zarraoa, euskalduna izan da. Badirudi atzerapauso bat dela orain erdaldun batengana jotzea. Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako idazkariordeak, Josune Ariztondok berak, esan du prentsan euskarazkoa behar lukeela izan zuzendariak... Badirudi logikak eskatzen duela hori, ez bakarrik EITBk euskara hutsezko kateak ekoizten dituelako, baita ere hizkuntza normalizaziorako tresna izatea duela bere izate arrazoietako bat.

Ortuzarren izendapena, nolana ere, oreka politikoaren baitan erabakiko dela dirudi. Herri Batasunako liderrak esan dute euskalduna behar duela EITBko buruak, baina jarrera horri eutsiko ote dioten ez dago argi. EAK eta EAJk ezinbestean beharko dute EHren babesaren izendapen honetarako, Eusko Legebiltzarreko oposizioak ez die-lako zirrikiturik utziko arnasa hartzeko.

EHk dagoeneko EA eta EAJrekin gobernu ituna sinatu du, eta han ez dugu arrastorik aurkitu Ortuzarren izendapenaren gainean susmorik eman dezakeenik. Hala ere, pentsatzekoa da hor ere zerbait hitz egina egongo dela. Behintzat, Ortuzarren hautagaitza erretiratu denik ez du inork esan, eta gaiaren inguruan ere ez du HBk gauza handirik esan. Gainera, EITB sortu zenetik lehenbiziko al-

diz, EHk izendatutako ordezkariak sartu dira erakunde horren Administrazio Kontseiluan eta hori ere xake joko honetako beste mugimendu bat da... Jaurlaritzako lege-gintzaldi itunean ere EITBren paperarekiko garrantzia izan dezaketen beste punturen batzuk ere kontuan hartu dituzte EA, EAJ eta EHk. Esate baterako, Jaurlaritzak kontuan hartu behar duela Euskal Herri osoko euskaldunen-ganako duen erantzukizun edo proiektzioa bere jardueran. Kulturaren esparruan, aurreko horrek zerikusi zuzena du EITBrekin, gure ustez.

Beraz, badaude zantzuak EHk paper berria joka deza-keela EITBren jardueran. Baina, aldi berean, karguak izen-datzekeo prozedura zaharrak errepika daitezkeela ere badi-rudi, euskalgintzaren eskaerei muzin eginez. Zer aterako da honetatik? Akaso lerro hauek argitaratzen direnerako, kontu hau argiago dago. Telepolis-eko sinatzaileak hau idazten duen unean, behintzat, EITBk ez du zuzendaririk. Bai ordea ETBk, zeren Zarraoak, dimititu bezperan aurre-ko urteetan bete gabe zuen postu horretarako Bingen Zu-piria kazetaria izendatu baitu, Jose Antonio Ardanzaren agintaldiko urte gehienetan Lehendakartzaren komuni-kazio arduraduna izan den gizona.

Telebistaz eztabaida

Izendapenen joko honen inguruan, anekdotatxo bat kontatuko dut. Maiatzean, oso hitzaldi interesgarria es-kaini zuen Tolosako Galtzaundi Forumean Anjel Lertxun-di idazle gipuzkoarrak. Ohi bezala, antolatzaileek afaria antolatu zuten ondoren hizlariarekin eta zenbait gonbi-daturekin. Hitzaldian esandakoez gain, han ere gauza in-teresgarri asko entzun ziren.

Esate baterako, kulturgintzaren eta administrazioa-ren arteko harremanen gainean ari zen eztabaida edo el-kartrukea. EAEko Kultura Saileko kargudun batek esan zuen, horren harira, administrazioari gauzak asmatzea es-katu barik, proposamenak eta ideiak eman behar zaizkio-

la; sortzaile lana kulturgintzari dagokiola, eta ideia horiek garatzea dela administrazioaren lana.

Anjel Lertxundik, ordea, arrapostu zorrotza egin zion orduantxe kargudunari. Hori ez dela horrela, politikak ez duela horrela funtzionatzen. Hori horrela balitz, esan zuen Lertxundik (buruz ari naiz berriketaldia berregiten), kulturgintzako hainbat sektorek eskatu bezala kudeatzaile independente bat izendatuko litzateke EITB bezalako erakunde bat zuzentzeko, hark kulturgintzatik eramandako ideiak gara eta erabil zitzaizkien. Ordea, hori barik, agintea duten alderdiek erreditu politikoa emango dien pertsona nahiago dutela gehitu zuen idazleak.

Kultura Saileko kargudunak ez zion Lertxundiri erantzun.

Eztabaida egotea, behintzat, ona da. Eta badirudi EITBren inguruan eztabaida apur bat badagoela orain. Mahai-ingururen batzuk izan dira han eta hemen, eta *Euskaldunon Egunkaria*-k iritzi artikulua sorta bat argitaratu du espreski maiatzean.

Etorkizuneko egoera askoz zailagoan lehiatzeko beharrak dakartzan mugak aipatu dira iritzi horietako askotan. Hiru aipu (murriztegi direla badakit) ekarriko ditut, hiru iritzigilerenak. Luis Alberto Aranberri Amatiñori irakurri diogu (lehenago ere idatzi izan du honetaz) nola Islandian, herri txiki batentzako telebista bat garatzeko eredu propioa egin duten: 12 orduko bi kate, 24 ordutan bat luzatzea baizik. Joxerra Garziak doenerdi kontzeptutan laburbildu du «behar genukeen» ETB: «Denontzat modukoa, bizigarri, lotsagabe, hiztun eredugarri eta unibertso». Hasier Etxeberriak, berriz, egiten dioten galdera bati erantzuten dio. Egoera politiko berriak zer eragin izan behar luke [ETBren jardura edo ereduari]? «Nire ustetan bat ere ez», erantzuten du Etxeberriak, profesionaltasunaren aldarri eginez, morrontza politikorik gabeko komunikabide bat errebindikatuz.

Informazioa eta propaganda

EITBren ereduaren inguruan eztabaida sustatu du *Egun-karia*-k. Beste gai batzuen inguruan, berriz, ez da eztabaidarik sustatzen, eta badirudi ahaleginak egiten direla sor litezkeenak isilarazteko ere. Puntu honetan, kritika gogor samar bat botatzera noa, eta kritika pertsonala dela esan behar da. Ez dirudi auzi honen inguruan Luis Fernandezek dituen iritziek jarraitzailerik dutenik, eta ez dute, ezta ere, kontrako erreakziorik merezi izan. Beraz, irakurleak hobeto agian jarraian datorrena orri azpiko oin ohar marginaltzat hartu, garrantzirik eman gabe ateraldi hauei.

Nire kezka da, hain zuzen, euskalgintza oro har, eta adibideak ematen hasita, Kontseilua esate baterako, jendea ez informatzeko *komunikazio politika* (inkomunikazio politika) batean enpeinatu dela.

Esate baterako, jakin berri dugu medioen bitartez Euskararen Plan Estrategikoa bultzatzeko adostasun handi bat lortu duela Kontseiluak ez-dakit-zenbat agenterekin, eta gainera LKS enpresak erredaktatuko duela Plan hori. Bale, ederto. Baina susmoa geratzen zait propaganda besterik ez dela hori, eta ez informazioa. Izan ere, oihartzunak entzuten dira hortik Plan horren inguruan badaudela edo egon direla, ustez, ikuspegi desberdinak Kontseiluan. Koadrila batek nahi zuen gizarte osoan aplikatzeko moduko plan oso zabal bat, eta beste batzuek, lehenbizi euskalgintzaren mundua trinkotzeko balioko duen plan mugatuago bat (zentzu fisikoan esaten dut mugatua, ez filosofikoki). Bigarren opzio honen alde egin du nonbait Bertsozale Elkarteak Kontseiluaren direktiban zeukan ordezkariak, Jon Sarasuak. Erdi bakarrik-edo aurkituko zuen bere burua, eta haserretu ere egin zen Sarasua. Bere postua utzi egin zuen Kontseiluan. Bertsozale Elkarteak beste ordezkari bat bidaltzen du orain. Ez dakit ze puntura arte Bertsozale Elkartearen iritzia Jon Sarasuarenak diren, baina behintzat Sarasuak oso jarrera kritikoa du orain Kontseiluaren norabideaz. Gainera, ez da isilik geratzen, eta esan egiten du. Esate baterako, martxoan urteko batzarra egin zuen Bertsozale Elkarteak eta han mintzatu

zen Sarasua Kontseiluaren ibilbidearen kontra. Esan zuen, besteak beste, Bertsozale Elkartek akaso pentsatu egingo zuela ea Kontseiluan segitzen duen ala ez.

Hurrengo egunean, berriz, Kontseiluaren jardunaren berri gehien ematen duen egunkariak, *Euskaldunon Egunkaria*-k, alegia, horretaz hitzik ez zekarren orrialde osoko kronikan. Ez bada hori *Egunkaria*-k Kontseiluaren izenean aplikatutako zentsura, horren antz gehiegi du. Akaso fantasmak ikusten ditudala? Anekdotak bat dela Sarasuaren kontu hori? Baliteke, bai, kazetari baten despistea besterik ez izatea... Baina ezin dugu jakin. Ezin dugu jakin, zeren EITBko ereduaz ez bezala, ez dago eztabaida publikorik Kontseiluaren Planaren edo beste hainbat gauzaren inguruan. Propaganda dago, eta ez besterik. Ohituta genkar-tzan EITB bezalako medio batek horretara, botereak sortu eta kontrolatutako tresna delako, baina beste esparru batzuetan, komunikabide euskaldunen bezero euskaldunek propaganda baino beste zerbait gehiago merezi dutela us-te dut. Esate baterako, informazio argiagoa.

Ez du goiko honekin zerikusi zuzenik beharbada, bai-na goian aipaturiko Anjel Lertxundiren hitzaldiko pasarte bat ekarriko dut hona: «Helburua da garrantzitsua, eta ha-ra heldu bitarteko bidean gerta daitezkeen zalantzak, kriti-kak eta debateak saihesten dira, helburua lanbrotzeko arriskua sortzen baitute, kritika eta zalantza bezalako jarre-rek etsipena bazka baitezakete eta etsaiari pozoiez beteriko erretilu bat eskaini. Begi-bistakoa da kritikak lekarkeen arrisku horren aurrez aurre akritizismoa kontrajartzen dela eta, hain zuzen, akritizismoa dela proiektu luze eta eragin-kor baten bidean har litekeen bide-makulurik baldarrena».

Internetera Chomskyren eskutik

Interneteko esparruan nobedadetxo batzuk gertatu dira. *Argia* aldizkariak sareko bere presentzia nabarmen indartu du: aldizkaria osorik irakur daiteke orain Interneten doan; eta gainera, eguneroko euskalgintzako albiste boletintxo

bat (prentsaren errepassoa) banatzen hasi dira posta elektronikoz.

Bestalde, aurreko Telepolis ixten genuen esanez nola EuskaraZ zerrendaren kudeatzaileak, EKBk, umezurtz utzi zuen Interneteko lehen eztabaidagune euskaldun izan den hura. Badirudi, azkenean, Udako Euskal Unibertsitateak (UEU) hartuko duela posta zerrenda horren ardura, eta horrekin batera tresna hori biziberritzen saiatuko dela. Ikusiko dugu ea zortetik duten hilotza berpizten.

Komentatzekoa da, halaber, Euskaltel etxeak babes-tutako Canal21 izeneko Interneteko atari handia ere kale-ratu dela, eta euskarak hor bere tokia baduela esan behar da. Atari horren haritik iritsi dira, esate baterako, Euskadi Irratiko emanaldiak Internetera, munduko edozein bazterretatik entzuteko moduan.

Ekimen enpresarial handi eta garestia da Canal21rena. Beste herri ekimen xumeago batzuk ere aurrera doaz. Eibarko internauta talde batek antolatu dugun Interneteko gure txokoa Euskadi Irratia entzun ez, baina ETB1eko Gaur Egun informatiboa ikus daiteke! Interneteko lehen foro lokala da Eibarko hau, eta euskalduna da guztiz [ikus <<http://surf.to/eibar>>]. Zentzurik badu honek? Halako ahalegin xixtrin partikularrak, herri koxkor batera begira, globaltasunaren garaian?

Lekuren batean herri aldizkari bat euskaraz sortzen bada, zailago dute gero erdarazkoek toki egitea, edo telebistarekin berdin. Begiratu zer egin duten Arrasaten. Interneten, bitartean, denak erdi geldi. Norbaitek hartu behar du inizatiba. Zoro batzuk saiatzen ari gara Eibarren, behintzat. Dena euskara hutsez: posible da, egin daiteke. Eta dohainik da. Boluntario batzuen ahaleginean eta Interneteko dohainikako baliabideetan (denak Kalifornian kokatuak) oinarritzen da hau. Ez du gasturik, ez du diru sarrerarik.

Noam Chomsky hizkuntzalari eta pentsalariaren hausnarketa batekin amaituko dugu: «Ezer egiten ez badugu, enpresa megakorporazioek Internet eta kablea monopolizatuko dituzte hamar edo hamabost urte barru. Jen-deak ez daki eskura duela tresna teknologiko hauek erabil-

tzeko aukera, konpainia handien esku utzi beharrean. Horretarako, monopolizazioaren aurka dauden taldeen arteko koordinazioa sustatu behar da, eta adimen, ekimen eta ahalmen sortzailearekin erabili behar da teknologia hori, esate baterako hezkuntza bultzatzeko» [Bidasoa-Txingudi aldeko Kabigorriren <<http://www.eurosur.org/~bidasoa>> gunetik hartua]. ¶